

VESTERBRO / KONGENS ENGHAVE

Vesterbro var oprindelig navnet på den brolagte landevej, som førte ud ad hovedstaden vestpå gennem Vesterport, der lå, hvor Rådhuspladsen ligger i dag. Fulgte man denne landevej, kom man ud i et landligt område med marker og meget lidt bebyggelse. Sådan så Vesterbro ud, indtil Københavns voldanlæg blev nedlagt i 1867, og byen fik vokseværk og bredte sig.

Ligesom på Nørrebro blev etagebyggeriet opført for at huse de mange tilflyttende arbejdere i takt med industrialiseringen. Husene lå tæt og trangt med slum og fattigdom i overflod. Vesterbro blev også hurtigt kendt som et forlystelseskvarter med kroer, prostitution og andre fristelser, hvilket bidrog til områdets blakkede ry.

Vesterbro var i mange år centrum for handel med kvæg og kød. Den Brune Kødby blev opført i 1878, og kvægtorvet strakte sig helt ned til den daværende Gasværkshavn (i dag Kalvebod Brygge) og rummede kostalde, fårefolde og salgshaller. Området blev renoveret omkring århundredeskiftet og fik en ny salgshal, Øksnehallen, og nye kalve- og fårefolde. Både Den Brune Kødby og Den Hvide Kødby (sidstnævnte opført i 1931-1934) rummer i dag en blanding af restauranter, natklubber og gallerier og blev i 2007 udpeget som nationalt industriminde af Kulturarvsstyrelsen.

Med DGI-byen fra 1999 har det indre Vesterbro desuden fået et stort idrætscenter med mange alsidige tilbud.

I 1960'erne blev Vesterbro befolket af indvandrere fra Pakistan og Tyrkiet, som den dag i dag påvirker bydelen med deres mange etniske butikker, indvandrerklubber og andre multietniske indslag. I 1990'erne påbegyndte Københavns Kommune en omfattende byfornyelse af området. Overalt på det indre Vesterbro har nyrenoverede ejerlejligheder skruet ejendomspriserne op i nye højder og tiltrukket et nyt publikum. Mange børnefamilier har valgt at slå sig ned her, hvorfor befolkningen i bydelen i dag er meget blandet – lige fra de prostituerede og misbrugerne til børnefamilierne med overskud. Særligt den sidstnævnte gruppe har skabt et behov for flere grønne områder, som nu skyder op i forskellige dele af kvarteret.

ENGHAVE-PARKEN

Enghaveparken er populær hos vesterbroerne. En hel million besøger årligt det grønne byrum midt på stenbroen. Det grønne fandt oprindelig vej til Vesterbro på grund af Det Københavnske Haveselskab, som i 1885 anlagde 478 kolonihaver på fælleden i Dronningens Enghave. I 1925 overtog Københavns Kommune området, og kolonihaverne flyttede. Arealet blev i stedet omdannet til en folkeparks i nyklassicistisk stil med et allésystem, der opdelte parken i tre legearealer, to blomsterhaver og en vandhave. Enghaven åbnede sine porte for publikum St. Bededagsaften i 1929.

FOR DIG MED BØRN

Afprøv legepladsen i Enghaveparken, som har svævebane, klatrevæg, klatrestativ med rutsjebane, gynger, vippegyr, legehuse, sandkasse, asfaltboldbane mv. Legepladsen er bemandet, så du kan låne bolde, stylder og andet udelegetøj. Indendørs kan man spille bordfodbold, minibillard, sy, lave perler, tegne og meget andet. På de rigtig varme dage kan både store og små få afkølet fødderne i soppebassinet.

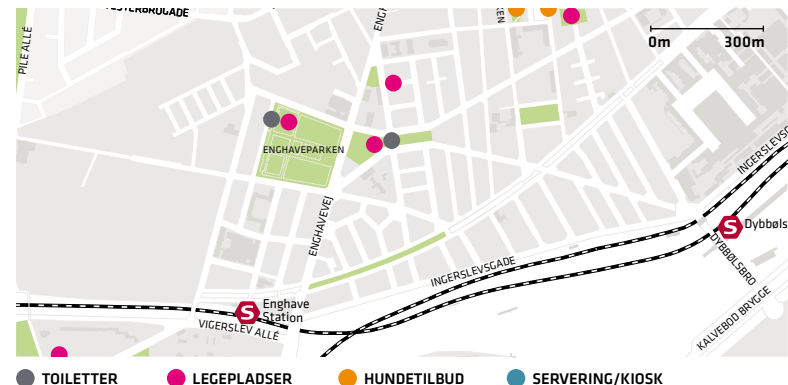
FOR DIG, DER ELSKER KUNST

Besøg Pavillonen i parken og kig nærmere på figurrelieffet med Apollon og de ni musen fra den græske mytologi inde i den kuppelformede overdækning. Det er skabt af billedhuggeren Aage Nielsen-Edwin (1898-1985) samtidig med parken. Muserne beskytter hver deres kunstart og inspirerer kunstnerne, især digtere, filosoffer og musikere. Ofte ses muserne dansende sammen med deres anfører, guden Apollon, lysets og kunstens beskytter.

FOR DIG, DER ELSKER NATUR

Enghaveparken er, ulig andre københavnske parker, ikke ét stort, grønt område, men en have, der er opdelt i flere forskellige afsnit, som du kan bevæge dig rundt imellem. Fra begyndelsen var rosenhaven tænkt som rammen om den afslappede, rekreative benyttelse af parken. Også i dag anvendes plænerne i haven til solbadning og picnic.

Fra foråret til hen på sensommeren er stauderhaven et besøg værd. Først kommer løgplanter som

Fra foråret til hen på sensommeren er stauderhaven et besøg værd

liljer og scillaer, og lidt senere blomstrer jordbær, lavendler, storkenæb, valmuer og bonderoser. I højsommeren følger de højere stauder som akantus, floks, solbrud, solhat, og sommeren klinger af med blandt andet høstanemoner.

VIDSTE DU ...

at du nu også kan løbe på skøjter i Enghaveparken i vinterhalvåret? Den 300 kvm store skøjtebane åbnede i vinteren 2011 og er den sjette udendørs isbane i København.

FAKTA

Café og restaurant

På Enghave Plads finder du caféer og restauranter.

Aktiviteter

Der foregår løbende en masse forskellige aktiviteter og arrangementer i **Enghaveparken**, for eksempel det årlige **børneløpemarked** i august-september, **frivillighedsfestival**, **Sankt Hans-fejring**, **Vesterbro Kulturdage** for fritidshjerner og klubber og **Strømfestivalen**, www.stromcph.dk

Se for eksempel **Kultunaut**, www.kultunaut.dk, for løbende information om aktiviteterne.

Læs mere på www.kk.dk/grønneområder

VESTRE KIRKEGÅRD

Vestre Kirkegård er et af Københavns forholdsvis ukendte åndehuller og samtidig et af de største. Her er rigelig plads til fredelige stunder.

Vestre Kirkegård er Danmarks største begravelsesplads. Den er en æstetisk oplevelse med sit smukt formede, store og stemningsfulde hele. Her er kulturminder ad libitum over kendte som ukendte danske, færøske, lettiske og grønlandske åfdøde. Også katolikker, muslimer og Frelsens Hær har deres egne afdelinger på kirkegården. Dertil kommer tyske, engelske, franske og italienske krigsgrave. Maleren Vilhelm Hammershøi (1864-1916), komponisten Carl Nielsen (1865-1931), skuespilleren Liva Weel (1897-1952) og statsminister Jens Otto Krag (1914-1978) hører til de mange danske berømtheder, der er begravet på Vestre Kirkegård.

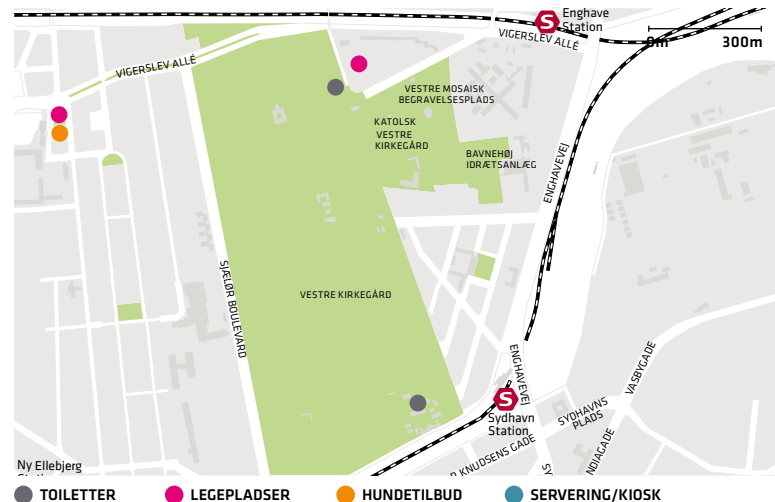
Vestre Kirkegård blev anlagt som en konsekvens af den rivende vækst i Københavns indbyggertal og åbnede den 2. november 1870. De første år fungerede kirkegården udelukkende som fattigkirkegård. Bedrestillede skulle ikke nyde noget af

at blive begravet på en åben, forblæst mark langt uden for byen; de foretrak fortsat Vestre Kirkegårds forløber, Assistens Kirkegård på Nørrebro. Det billede ændrede sig med tiden.

FOR DIG, DER ELSKER KUNST

At gå en tur på kirkegården og kigge på de mange forskelligartede monumenter er som at vandre gennem utallige aspekter af landets, byens og kunstens historie gennem de sidste 140 år.

Vestre Kirkegård er især kendt for sit såkaldte panteon – æresgravene ved det smukke anlæg omkring søen på afdeling A. Søen kaldes også Det Røde Hav, da du her kan se flere socialdemokratiske statsministres gravsteder, for eksempel Thorvald Staunings (1873-1942). Overalt på kirkegården findes kulturhistorisk smukke og særegne gravmonumenter, hvoraf en del er skabt i skovvirkestilen fra begyndelsen af 1900-tallet af billedhuggerne Thorvald Bindesbøll (1846-1908) og Joakim Skovgaard (1856-1933), for eksempel maleren Kristian Zahrtmanns (1843-1917) gravmæle fra 1917.

 Overalt findes kulturhistorisk smukke og særegne gravmonumenter

FOR DIG, DER ELSKER NATUR

Flora og fauna findes med stor variation på Vestre Kirkegård, hvor også sjældnere arter er repræsenteret. Egern og flagermus færdes her, mens både frøer, tudser, padder og vandsalamandere trives i søerne – fiskeri er naturligvis forbudt! På kirkegården lever skovskader og de noget sjældnere gæster ravn, og ved vintertid kan man i de høje grantræer også være heldig at få et glimt af skovhornuglen.

Mellem kirkegårdens alléer og stier findes mange, i dansk sammenhæng, relativt sjældne træsorter, blandt andet ambratræet og det i Østasien hellige tempeltræ. Af yngre herkomst er den smukt efterårsfarvede papegøjebusk, der oprindeligt hørte til i Iran, men blev indført i Europa midt i 1800-tallet.

VIDSTE DU ...

at den første begravelse på Vestre Kirkegård ikke fik nogen sten på sit gravsted før 100 år efter sin død? Det var svenskeren Niels Almgreen, et fattiglem, der havde drukket sig ihjel op til indvielsesdagen for kirkegården i 1870.

FAKTA

Læs mere om **Vestre Kirkegård** på www.vestre-kirkegaard.dk

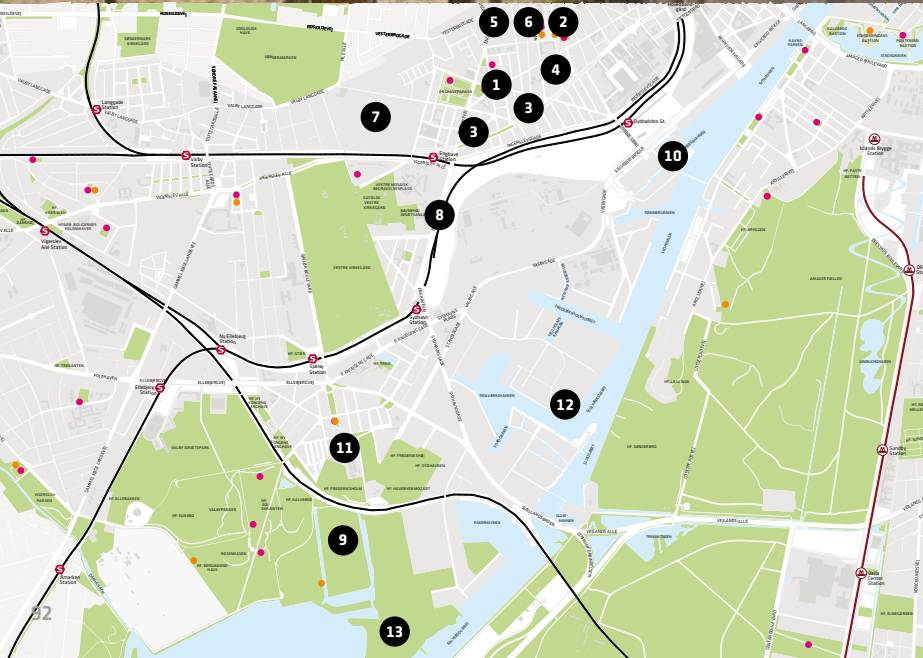
Der er gratis rundvisninger på kirkegården hver sommer, se det aktuelle program på www.kk.dk/kirkegaardsvandring

ÅBNINGSTIDER

1. april til 30. september, kl. 07.00-22.00
1. oktober til 31. marts, kl. 07.00-19.00

Læs mere på www.kk.dk/grønneområder

SMÅ PARKER VESTERBRO

OVERSIGT

1 ENGHAVE PLADS

På Enghave Plads finder man både skatnerne på de selvbyggede ramper, boldspillerne i buret, børnene på legepladsen, spritterne på bænken og trendsætterne på caféen. De næste år vil Enghave Plads være præget af omfattende metrobyggeri. På grund af anlægsarbejdet er en bænk, som var øldrickerens faste tilholdssted, blevet fjernet, men en kunstner, en gruppe arkitekter og nogle lokale øldrikkere har i stedet skabt en 45 meter lang ny bænk – et eksempel på lokalt, vesterbrok samarbejde! Her skal være plads til alle.

Enghave Plads rummer desuden en legeplads. Den er udformet som en stor legeskulptur, og temaet er hentet fra eventyrenes verden med dragen, afgrunden, overgangen og stammeskoven. Legepladsen har udover gynger, sandkasse, svævebane, klatreborge, cykler og meget mere også en legestuebygning.

For dig, der gerne vil have fingrene helt ned i mulden, finder du et eksempel på en byhave på pladsen. Haven passes af frivillige, så kig forbi, hvis du vil være med.

2 SKYDEBANEHAVEN

Bag den borglignende port og mur på Istedgade finder man Skydebanehaven. Skydebanehaven er et af Vesterbros mest besøgte grønne områder, men måske også et af de bedst gemte. Som navnet røber, øvede Det Kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab sig førhen i skiveskydning mv. her – området strakte sig dengang helt til Kalveboderne. Selskabets klassicistiske bygning fra 1787, som i dag huser Københavns Museum, kan besøges på adressen Vesterbrogade

59. Skydebanehaven blev til en offentlig park i 1947.

På legepladsen kan børnene boltre sig på Vesterbros eneste kælkebakke, når vejret ellers er til det. Her er også et soppebassin til sommerbrug, et boldbur, et edderkoppelignende klatrestativ, tunnelrør og en stor asfaltplads, hvor børnene kan udfolde sig med sjippetove, hinkesten og tegne med farvekrid for bare at nævne nogle få ting. Legepladsen er bemandet, og pædagogerne assisterer med kreative indslag, for eksempel sportsturneringer, skattejagt, papirklip mv. De medfølgende forældre kan imens slappe af i græsset eller på bænkerne i parken.

3 SØNDER BOULEVARD

Sønder Boulevard har fået en roligere puls efter, at midterrabbatten i en af Vesterbros store færdselsårer er blevet omdannet til et grønt byrum. Her kan du blandt andet bevæge dig mellem en staudehave, en småbørnslegeplads i piratstil med forstævnen af det synkende skib Trinidad og en indhegnet kunstgræsplæne til boldspil. En medfølgende trafiksanering har sænket tempoet i denne del af byen og skabt en 'Berlin-stemning' med caféliv, bordtennis og solbadning.

4 LITAUENS PLADS

Litauens Plads mellem Dannebrogsgade og Saxogade skal forvandle sig til en såkaldt storbyhave – en lille park i storbyen – der skal give københavnere et grønt pusterum og fungere som lokalt mødested. I sommeren 2012 vil projektet være færdigt, og indtil da kan du glæde dig til et grønnere Vesterbro.

5 SAXOPARKEN

Saxoparken ligger midt på Vesterbro. På parkens nyistandsatte legeplads kan børnefamilierne mødes til en snak, og ungerne kan udfolde sig på kreative legeredskaber som for eksempel "fuglereder", rebstiger, balancebomme – og sågar muntre sig i et stort æggebæger med en fjeder under.

I den ene ende af Saxoparken ligger Vesterbro Naturværksted – et præmieret åndehul for bydelens børn og unge. Her er blandt andet en demonstrationshave med regnvandsopsamling, kompostanlæg, insekt-hotel, urtespiral, grillplads og udskårne dyr til at kravle på. Vesterbro Naturværksted modtog Københavns Miljøpris i 2010.
www.traestubben.com

6 OTTO KRABBES PLADS

Et andet af indre Vesterbros få, grønne åndehuller ligger på Otto Krabbes Plads. Anlægget består af mure, plateauer og bænke, og her kan du nærstudere den såkaldte vertikale have, en naturmur eller en grøn væg, om man vil, som er med til at berige lokalmiljøet på en dekorativ og nyskabende måde.

Den vertikale have finder man på gavlen af ejendommen Dannebrogsgade 21, hvor et ekstra lag mursten i afsatser op til 2. og 3. sals højde i en kunstnerisk udformning inviterer planter til at gro og fugle til at bo i de murede hulrum i murværket. Vandet til hele denne grønne herlighed opsamles fra ejendommens store tag og ledes til en vandtank og pumpes op til 2. og 3. sals højde, hvorfra det løber ned som flere blå "vandfald" på husmuren.

7 OPLEVELSER PÅ CARLSBERG

I Carlsberg Akademiets Have finder du plads til en pause på en af storbyens mere hemmelige grønne pletter. Haven åbnede for offentligheden i 2009 efter at have været privat ejendom siden 1848. Den slanger sig efter engelsk forbillede i smukke linjer omkring Gl. Carlsbergs hovedbygning og er perfekt til picnic, solbadning eller en gåtur med hund og børn. Haven holder åbent fra solopgang til solnedgang.

Nedenfor haven ligger Boble Plads, en plads til leg og aktivitet med fodboldbane, klatrestativer, streetbasket-kurve og asfaltbobler til blandt andet skateboards og BMX-cykler. Der er grill og stik med strøm, så man kan medbringe madvarer og musik.

Læg også vejen forbi Carlsbergs Besøgscenter med Husbryggeriet Jacobsen ved siden af. Stalden med bryggerhestene Carl, Laura, Ludvig med flere er også åben for nysgerrige.
www.visitcarlsberg.dk

8 STI FRA ENGHAVE STATION TIL FISKETORVET

Fra Enghavevej 94 går der en tunnel under banen. Vover du dig herigennem, kommer du til en sjov oase med gamle tjenestebo-liger for medarbejdere ved banen, blandet med vaskehaller og værksteder for DSB's mange tog. Langs vejen er der gamle træer, og fuglene kvadrer lystigt i dette lidt hemmelige område midt mellem toge, der farer til og fra byen. Følger du vejen, kommer du videre ned til Fisketorvet, så der er også tale om en fin lille genvej til shoppingcentret og de mange nye boliger i området omkring det.

SYDHAVNEN SMÅ PARKER

9 HAVEFORENINGER

Den nok mest kendte af Sydhavnens haveforeninger er Haveforeningen Musikbyen, der ligger mellem Valbyparken og naturområdet Tippen i Valbyparkens sydlige ende. H/F Musikbyen har fået sit navn fra det nærliggende komponistkvarter med gadenavne som Wagners- og Schubertsvej og Mozarts Plads. Haveforeningen kom til efter Første Verdenskrig, mens komponistkvarteret blev anlagt over en forholdsvis kort årrække i 1930'erne.

10 HAVNEBADET COPENCABANA

Havnebadet, der ligger ved Fisketorvet, har åbent i perioden 1. juni-31. august og rummer motions-, spring- og børnebassiner.
www.kubik.kk.dk/fisketorvetbad

11 KARENS MINDE

Karens Minde er et stort, grønt og idyllisk område i Sydhavnen, ikke langt fra Valbyparken. Midt i denne oase ligger det herregårdslignende Karens Minde Kulturhus, der blev bygget i perioden 1879-1914. Oprindeligt var huset en åndssvageinstitution, men det blev overtaget af Københavns Kommune i 1980 og omdannet til kulturhus og bibliotek.
www.kmkulturhus.dk

Bag Karens Minde Kulturhus ligger Børnernes Dyreremark, der drives af frivillige og er et tilbud til børn og unge i Københavns Kommune. Her er kaniner, geder og katte, der kan klappes og passes.
www.boernenesdyremark.dk

12 KORALBADET

Sidst i 2011 vil havnebadet Koralbadet være færdigbygget. Det kommer til at ligge i "svinget" af Teglholmshavnen ved Teglværksløbet og Sluseløbet, og du vil her kunne boltre dig i tre forskellige bassiner til svømning, motion, udspring og leg for både børn og voksne. Koralbadet vil være åbent i sommerhalvåret og bemandet af livreddere.

13 SYDHAVNSTIPPEN

Sydhavnstippen, også kaldet Tippen, er et unikt natur- og kulturområde tæt ved Københavns centrum. Området er opstået på grund af opfyldning med byggematerialer og jord efter anlægsarbejder i hovedstaden i løbet af første halvdel af 1900-tallet, og den vilde natur har efterfølgende bredt sig over det.

Tippen er blevet et udflygtsmål, for her kan man nyde den friske luft og havudsigten fra områdets særegne blanding af selvgroet natur og menneskeskabt landskab. Tippen er omfattet af Kalvebodkilefredningen og er centralt placeret i fuglebeskyttelsesområdet Kalveboderne og Kalvebodløbet. Forskellige arrangementer som rollespil, kunststillinger, performance-teater, skattejagt og guidede fugleture, hyrdehundepvisning, høstpnicnic m.m. lokker også besøgende til, mens børn og børneinstitutioner kan have glæde af de græssende får og miniaturskolen med undervisningstilbud på Tippens nordende.

Vær opmærksom på den grønne forbindelse, som forbinder området med Valbyparken mod vest og Amager mod øst. Her kan man gå og cykle over en lang, grøn strækning.